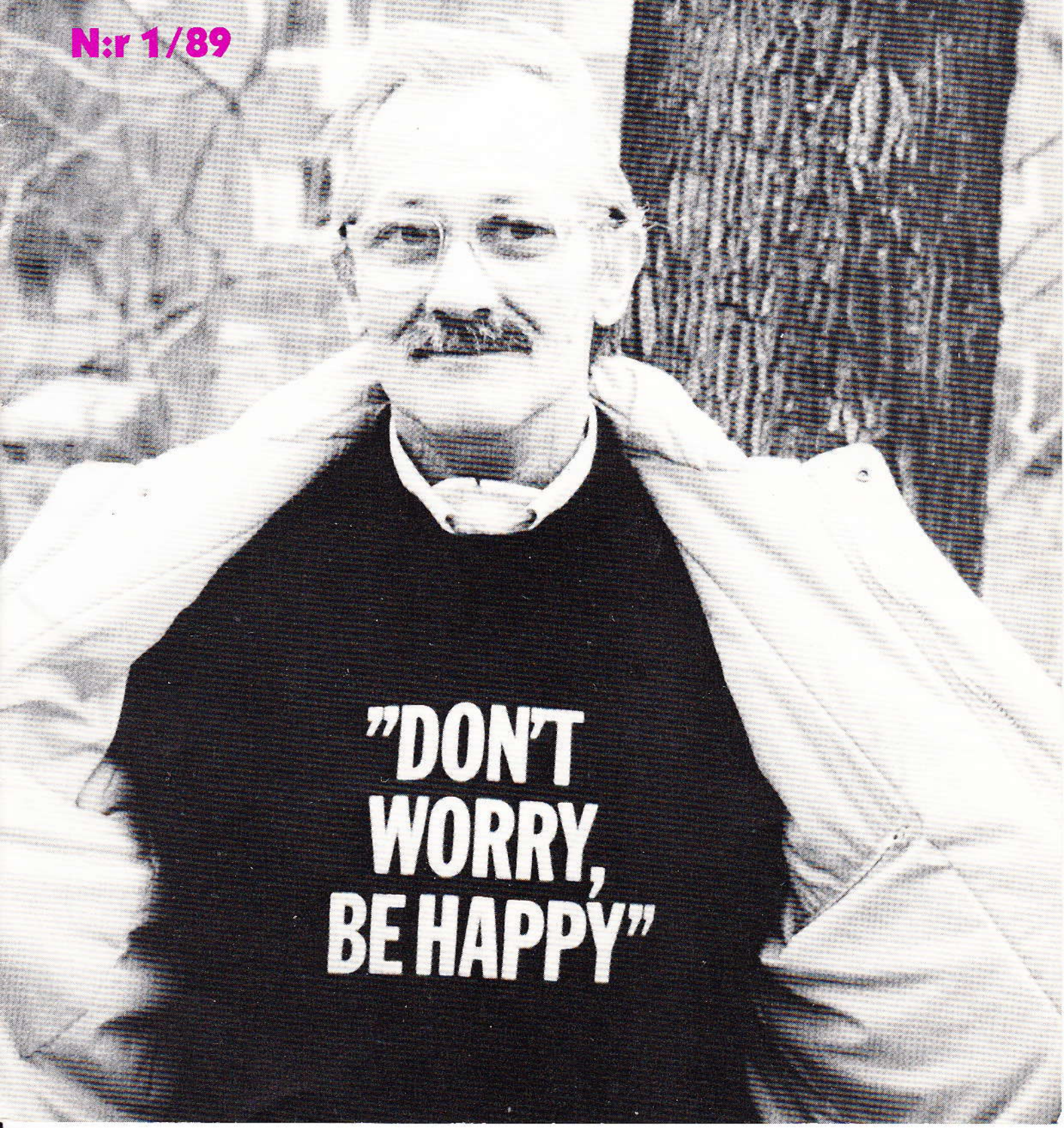

Laryx

Laryngernas tidning

Möt Inge Hansson
— Sid 2 —

N:r 1/89

**"DON'T
WORRY,
BE HAPPY"**

Laryngförbundets kansli

Kanslichef: Elise Lindqvist
 Box 360 33, 100 71 Stockholm. Besöksadress: Reimersholmsg. 9.
 Tel 08-58 58 07, 58 58 09, Texttelefon 08-668 49 30
 Konsulentverksamheten 08-58 53 33
 måndag—fredag 08.00—12.00, 13.00—15.00.
 Övriga tider autom. telefonsvarare. Postgiro: 85 17 54-2.

Förbundets kontakter:

Kanslichef: Elise Lindqvist
 Förbundsordförande: Elof Bystedt, Tors väg 6,
 145 71 Norsborg. Tel 0753-717 88.
 V. ordförande: Sixten Thudin, Ervallahakroken 27,
 124 43 Bandhagen. Tel 08-86 75 42.
 Kassaförvaltare: Bo Persson, Övre Hantverksgatan 20 A,
 831 36 Östersund. Tel 063-12 30 41.

Lokalföreningarnas kontakter

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5, 820 20 Ljusne, Tel 0270-686 32
 Göteborg: Eric Hermansson, Gitarrg. 1, 421 41 Västra Frölunda,
 Tel 031-47 87 63
 Halmstad: Bertil Andersson, Strandgatan 2, 302 46 Halmstad,
 Tel 035-12 28 13
 Linköping: Nils Björk, Mårdstigen 4, 590 30 Borensberg,
 Tel 0141-410 46
 Lund: Torsten Boo, Långarödsvägen 78 B, 263 00 Höganäs,
 Tel 042-426 23
 Stockholm: Rikard Pedersen, Pastellvägen 30, 122 30 Enskede, Tel 08-49 42 42
 Uppsala: Sven Eriksson, Ekbacken, Löt, 740 11 Lännaholm, Tel 0174-220 84
 Västerås: Anna-Greta Andersson, Tryffelvägen 16, 725 41 Västerås,
 Tel 021-525 23
 Växjö: Disa Gustafsson, Villagatan 4, 340 26 Moheda, Tel 0472-704 12
 Örebro: Bertil Lindström, Ekeberg, 716 92 Fjugesta, Tel 019-914 40

Lary, årgång 17, nr 1/1989

Ansvarig utgivare och redaktör:
 Elof Bystedt

Red.kommitté:
 Rolf Angarth, Sixten Thudin
 och Inge Hanson

Utgiven av
 LARYNGFÖRBUNDET
 Tryckt hos
 Enskede Offset
 Redigering:
 Stockholmskonsult

**Sista manusdag för nästa nr
 är 2 maj 1989**

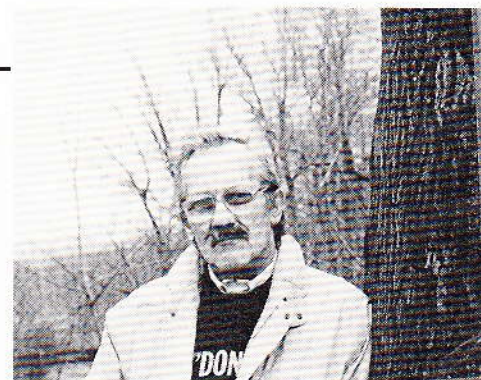
Ny medarbetare i Lary

Den glade mannen på omslaget är tidningen Larys nye skribent och redaktionsmedlem.

Han heter INGE HANSON och debuterade redan i julnumret av Lary med ett par inslag.

I detta nummer skriver han bl a om hur några företag lämnat ut BEGAGNADE hjälpmedel till handikappade, men tagit betalt för nya !!

Inge Hanson började sin journalistbana som filmkritiker i *Östra Småland* i Kalmar, där han är född och uppväxt. Han fortsatte som nöjesjournalist i bl a *Wesmanlands Läns Tidning*, *Sala Allehanda* samt i *Folket*, där han var anställd under åren 1966—1968. Han var t f redaktionssekreterare på *Saxons Veckotidning* och teknisk redaktör på *Röster i Radio/TV*, innan han anställdes som nöjesreporter vid *Göteborgs-Tidningen*. Han blev frilans 1972 och har sedan dess företrädesvis skrivit för *SE*, *Hänt i veckan*, *FLT*, *Vecko-Revyn*, *FIB-Aktuellt*, *Damernas Värld* och *Husmodern*. Han var korrespondent för de amerikanska nöjestidningarna *Variety* och *Hollywood Reporter* samt medarbetade i bl a *Aftonbladet* och *Svenska Dagbladet*.

Han fick strupcancer i mars 1988 och efter strålning på KS under sommaren, opererades han vid Danderyds sjukhus i september av läkarna Brita och Gösta Ewert.

Det tog honom bara två månader att lära sig tala med matstrupen och han säger själv, som anledning till att det gick så fort, att han "blev förbaskad för att folk inte förstod honom" när han försökte förklara sig.

— Jag har lärt mig en sak av Nils Poppe, som fått mig att behålla min optimism. Poppe deklarerade "Tappa inte sugen — hela världen är full av tapparede sugar!"

— Och det gäller, säger Inge Hanson med ett leende, oss laryngister i dubbel bemärkelse — om ni förstår vad jag menar!

Statens handikappråd:

"Rättsstaten är på glid!"

— Stat, kommun och landsting följer inte regeringens och riksdagens handlingsprogram för handikappområdet. Rättsstaten är på glid. Det anser chefen för statens handikappråd, Bengt-Olof Mattsson.

Bengt-Olof Mattsson berättar om en blind person, som frågat statens handikappråd om en nystiftad lag fanns inläst på kassett.

Personen hänvisades till riksdagen,

som i sin tur hänvisade till ett regeringsdepartement. På departementet bad man henne kontakta Synskadades Riksförbund.

— Hänvisningen till synskadades

organisation är grotesk! framhåller Bengt-Olof Mattsson. I en rättsstat ska synskadade inte själva behöva ta ansvar för att lagtext — som gäller alla — ska bli tillgänglig för dem.

■ Otextade TV-program

Det finns flera andra obehagliga exempel på diskriminering av handikappade.

— Fortfarande är 80 procent av den svenska TV-produktionen otextad. Program med teckenspråk lyser med sin frånvaro, berättar chefen för statens handikappråd.

— Döva hamnar utanför samhällsdebatt och kulturliv. Inte heller det är förenligt med rättsstaten, poängterar han.

■ Laglösa myndigheter

— Det förekommer att landsting struntar i domstolsbeslut som ger psykiskt utvecklingsstörda rätt att bo i gruppboendestäder, påpekar Bengt-Olof Mattsson.

— Sådant kallas ibland av juristerna för tyranni och illojal maktanvändning. Myndigheter lever laglöst, och trixar över medborgarnas huvuden, hävdar han och tillägger:

— När liknande förekommer i fjärran land, drar vi oss inte för att tala om rättsstatens sönderfall!

Allt detta leder till att klyftan mellan handikappade och icke handikappade ökar. Statens handikappråd ska därför genomföra en demokratikampanj för att komma till rätta med diskrimineringen.

— Vi tänker kämpa mot förnedringen av handikappade, betonar Bengt-Olof Mattsson.

Glossektomerad:

Oförberedd gör det svårare

För snart fyra år sedan fick jag besked om, att jag hade cancer. Det var min vaksamme tandläkare som uppmanade mig att omgående uppsöka halsläkare. Jag hade en tid haft en knöl på halsen samt en besvärlig hosta och därför tidigare konsulterat läkare på City-akuten. Där fick jag besked om, att det bara var en svullen lymfkörtel och fick recept på hostmedicin.

Snarast efter tandläkarebesöket beställde jag tid hos halsläkare och hade tur att få komma samma dag. Efter undersökning skrev doktorn remiss till Sophiahemmet för provtagningar. Veckan efter var jag på återbesök. Det var då jag fick det olycksaliga beskedet — cancer. Ny remiss skrevs och efter en vecka fick jag kallelse till Karolinska Sjukhuset.

Allt gick oerhört snabbt. Redan samma vecka blev jag inlagd och ett mindre ingrepp gjordes för grundligare undersökningar. Dessa visade att det inte endast var knölen på halsen, utan även tungan och munhålan som innehöll sjuka celler.

Diagnosen var tungbascancer.

Det blev bestämt att jag skulle strålbehandlas, fulldos (32 ggr) och sedan opereras. Det var en jobbig procedur.

■ Illamående och brännskador

Under strålningsperioden, som pågick under våren -85, hade jag svårt att förtära något på grund av illamående och brännskador i munhåla och svalg. Jag fick kosttillsätt i flytande form. Och med bedövningsmedel gick det att hjälpligt äta och dricka en del. Det var svårt att hålla vikten, men jag klarade det något så när.

Efter operationen, som skedde i juli, blev ätproblemen stora.

Det kom som en obehaglig överraskning. Jag hade räknat med att få svårt med talet. 75% av tungan var borta. Men att jag inte skulle kunna äta och ännu mindre dricka hade jag inte alls förstått.

Under sjukhusvistelsen fick jag näring genom slang i näsan, så jag kände mig alltid mätt. Men jag var törstig och längtade efter att få dricka vatten. Det var omöjligt att få ner. Så småningom lyckades jag ändå att teskedsvis kunna svälja några droppar. Den lyckokänsla jag kände, då jag första gången kunde dricka ett halvt glas vatten går inte att beskriva.

För min egen del önskar jag att läkare eller annan kunnig person, före operationen, hade informerat om, vilka problem man kunde vänta sig. På så sätt skulle man ha varit lite förbredd.

Men kanske inte alla önskar eller orkar med att höra sanningen?

Även de anhöriga borde ha möjlighet att få veta. Min egen dotter fick en chock, när hon första gången besökte mig på sjukhuset. Hon trodde, att jag aldrig mer skulle kunna tala, äta eller leva ett normalt liv.

I varje fall har jag nu levt i fyra år och några tecken på recidiv har inte visat sig. Ibland känns det ganska tungt med alla besvär. Men det är det pris man får betala för sitt liv.

■ Berg- och dalbana

Och hela livet är en berg- och dalbana. Alla dagar är inte ljusa men inte heller mörka. Allt man får genomleva har någon mening, ger lärdom. Och man får andra, kanske bättre värderingar. Man hänger inte upp sig på bagateller.

Numera kan jag både äta och dricka. Inte obehindrat, men ändå. All mat måste behandlas, finförde- las, för att slinka ner. Jag köpte

matberedare och utan den är jag rädd för, att jag nästan svultit ihjäl.

Man får äta för att leva och inte leva för att äta.

Livet går vidare även utan biff.

Jag har mycket att vara tacksam för. En underbar dotter, dotterdotter och måg, som verkligen har ställt upp och givit mig livslust.

Mina vänner och arbetskamrater har också varit mycket omtänksamma.

"Det gör ingenting, att du inte talar så bra, mormor. Jag förstår dig ändå. Och du är i alla fall min mormor", sa min dotterdotter när jag talade som sämst.

Sigrid Lundin

Glossektomerad:

Det går att resa och äta...

Under fjolåret gav jag mej iväg på en verklig långresa: flyg till New York och vidare med flyg ända till Nya Zeeland, under ca 4 månader varefter återresan skall gå med flyg via Bangkok eller Singapore till Stockholm

Då kommer frågan hur det gick att ordna matbekymren under resan. Det bör väl först sägas att vi redan då vi bokade flygbiljetterna sade till om särskild mat för mitt vidkommande, dvs soppa eller mosad mat på flyget. Färden gick till London och att dricka te var inga svårigheter. Nästa etapp gick till New York dit vi kom på eftermiddagen USA-tid.

Första servering (lunch) presenterades något jag tidigare inte ätit. Det var Keso. Dessutom serverades konserverad frukt, som gick lätt att mosa med gaffel och likaså tomat.

Det mest överraskande var att även min fru fick denna speciella mat som skulle vara reserverad för mig. Andra passagerare erhöll kyckling och en del andra

goodsaker. Att få hennes portion utbytt mot "vanlig" mat var omöjligt eftersom antalet portioner var räknade.

Middagsmålet bestod av kokt fisk, äggomelett, ris med blandad saffran, bladspenat och potatis. Nu var min hustru till god hjälp liksom vid de kommande serveringarna, då hon mosade ex-vis de frukter som gavs, tex melon, kivi, druvor som måste skalas och kärnas ur m m.

Mot Chichago

Nästa: Chicago. På väg dit fick jag pannkaka med äppelkräm, en pannbiff och fruktcocktail. Före avfärden från New York hade vi pratat med incheckningen på flygplatsen, så från och med denna etapp och framåt behövde inte min fru äta specialmat. Det tog lång tid att få ner maten, så som det alltid brukar göra. I stort sett hela resan till Nya Zeeland hade jag tur att sittplatsen bredvid mig var tom och jag kunde alltså utnyttja även det bordet. Det är ju alltid trångt på flygplanen — åtminstone i vanlig ekonomiklass.

"Vegetarian"

Efter byte av plan i Chicago gick resan vidare till Los Angeles. Under den etappen gjorde jag upptäckten att den specialmat som jag beställt före avresan från Stockholm tolkats på ett felaktigt sätt. Trots att jag redogjort för mina såvriheter att svälja och för bristen på saliv och att jag därför måste ha soppa eller mosad mat, tycks detta inte ha gått fram ordentligt. Hittills fanns eller rättare hade funnits små etiketter på mina bricker: "Special food". Den här gången stod inte "special food". Nu fanns här en etikett "Vegetarian". Helt adekvat utfodrades jag med olika slag av grönsaker.

Fortsatt tripp mot Honolulu: på vägen dit serverades vindruvor, keso med en jordgubbe och melon i småbitar.

Det var på den här etappen jag gjorde en upptäckt. Jag hade inte kunnat förstå varför det var så svårt att göra sig förstådd ombord på flygplanen. Det hade ju gått bra per telefon från Stockholm till Nya Zeelands-ambassaden i Haag och likaså på flygplatserna, men

på flygplanen var det nästan hopplöst. Min fru måste hjälpa mig. Antagligen drunknade min röst i flygbullret eller också ansträngde jag mig för att överrösta bullret och därför kunde jag inte tränga igenom.

Hur som helst tror jag att jag lyckades göra mig förstådd när jag på min förfrågan fick ett samtal med chefspursern ombord. Jag redogjorde för honom anledningen till att jag var i behov av specialmat. Han föreföll och sade sig också vara tacksam för min redovisning, där jag omtalade att jag blivit ombedd att skriva ner mina erfarenheter för publicering. Han skulle bli försöka få kontakt med någon av flygbolagets läkare och framföra mina problem.

Samtal hjälpte?

Om det var detta samtal eller bara en tillfällighet vet jag inte, men nästa mål som serverades — sträckan Honolulu—Fidji, var soppa, mosat äpple och mosade aprikoser med mjölk (det sista på begäran).

Tidigare hade jag fuktat maten med vanligt vatten eller ifråga om kokt fisk med vitvin. Den sista etappen på resan — den mellan Fidji och Nya Zeeland var i stort sett lika de tidigare, så samtalet med chefspursern var kanske inte så givande. Det var också en ny besättning på planet från Fidji. Nu serverades ägg-röra, vindruvor och melon i bitar. Nu har resan till Nya Zeeland avverkat. Om några månader sätter hemfärden igång. Den kommer att gå över Sidney—Hongkong—Bangkok—London—Stockholm. Den trippen får jag återkomma om.

Resan har varit tröttsam, inte minst på grund av brist på sömn. Det kan vara en orsak till att jag tycker att det varit något besvärligt, men när jag tänker efter: har det egentligen varit mycket besvärligare än under vanliga normala förhållanden? Enligt mitt förmenande bör en god information till de ansvariga inom olika flygbolag kunna hjälpa upp situationen för de flesta som befinner sig i samma situation.

Till sist: Andra som skall ut och resa — Den personal som skall hjälpa alla resenärer ställer också upp för Dig.

Einar Elwing

Hjälpmedelstråga:

Landsting och patienter lurade?

Blir Landsting och patienter lurade av företag som levererar hjälpmedel?

Tyvärr finns det bevis för att så kan vara fallet!

Ty det kan väl inte vara en tillfällighet, att en och samma patient vid TVÅ olika tillfällen får BEGAGNADE produkter — för vilka Landstinget fått betala fullt ny-pris.

Det som hänt är följande:

I oktober blev jag tillerkänd en skrivmaskin som tekniskt hjälpmedel, istället för den så vanligt rekommenderade Communicatorn. Den maskin som valdes ut var en Canon C-80.

Den 11 oktober fick jag besked att paketet fanns klart och jag kunde antingen få det hemsänt eller själv hämta det hos Canon, som har sitt kontor i Skärholmen. Jag ringde till handläggaren hos Canon, som bekräftade att det fanns en Canon C-80 att hämta nästa dag. Men tyvärr skulle han inte själv finnas på plats. Och jag förstod snart varför!

■ Behandlades som idiot!

När jag nästa dag kommer till Canon för att hämta det beställda paketet, så ställer man fram en skrivmaskin på disken, med order att skriva på att jag mottagit maskinen. Jag protesterar, av flera anledningar:

Maskinen på disken var icke i sin förpackning.

Maskinen på disken var BEGAG-

NAD, vilket tydligt framgick bl a av repor.

Till en början låtsades man inte om mina protester och det var kanske inte så underligt, eftersom jag VAR STUM efter operationen och alltså inte KUNDE TALA. Jag fick skriva det jag ville framföra och det syntes tydligt, både på gester och ansiktsuttryck, att man betraktade mig som någon slags "halv-idiot", som bara skulle ta emot det som erbjöds och vara glad att jag fick något alls!

Naturligtvis var det ingen som sade så, men deras attityd gav den känslan.

Eftersom handläggaren icke fanns där, bad jag få tala med någon annan på hans avdelning och efter mycket viskande hit och dit, kom det en sekreterare, som i handen hade ett (1) färgband, som hon ville ge mig som "bonus".

Jag protesterade vilt, genom att skriva och påpeka att den maskin som stod på disken var begagnad och att jag FORDRADE att få en ny maskin i förpackning.

Jag skrev också, att trots min sjuk-

dom så var jag fortfarande VERKSAM SOM JOURNALIST och ville jag ha en begagnad skrivmaskin, så kunde jag köpt en sådan och inte beställt en ny från Canon.

Plötsligt blev det en helt annan ton!

Sekreteraren beordrade lagerpersonalen att OMEDELBART ta fram det paket som betällts.

Nu uppstår frågan: Vad var det man försökte med? Var detta ett medvetet försök till bedrägeri — lämna ut en begagnad vara men ta betalt för en ny — eller var det ren dumhet som låg bakom?

Jag vill påpeka att INGEN bad om ursäkt för att man försökte ge mig en begagnad produkt och det besvär jag åsamkades genom att "diskutera" med dom. För att inte tala om att min taxi fick vänta tjugo minuter extra, på grund av det eventuella "misstaget".

Jag skulle vilja säga, att det största misstaget som gjordes, var att man försökte "köra" med mig, som man trodde var en "stackars handikappad". Observera att det var först när jag talade om att jag var *journalist*, som det blev ändring och jag fick det jag skulle ha!

Mot den bakgrunden måste jag ställa frågan: hur många handikappade råkar ut för samma situation; att de får en begagnad produkt, när de skall ha en fabriksny?

■ Man bad om ursäkt

Den andra händelsen med BEGAGNAT hjälpmedel gällde en SERVONAT från Siemens Elema.

När jag fick paketet, med det jag trodde var den fabriksnya röstgeneratorn, så låg de olika delarna utspridda i en stor kartong. Servoxen låg i sin originalkartong men löst låg batteriladdaren, som normalt skulle ligga i den lilla kartongen tillsammans med röstgeneratorn.

Sådant kan man tolerera, men när det visade sig att laddaren var SMUTSIG och REPIG, då blev jag misstänksam mot resten. Och mycket riktigt visade sig SERVONATEN vara BEGAGNAD. Icke avtorkad efter användningen och den medföljande väskan var smutsig och fylld av damm!

Jag tog omedelbart kontakt med Siemens Elema, där man bad om ur-

Forts. nästa sida.

KONSULENT verksamheten

säkt och lovade att omgående byta. Någon timma senare hade jag en splitter ny utrustning i min hand och den förklaring Siemens gav, var att det troligen av misstag hade packats ner ett "demonstrations-exemplar".

Så skall det naturligtvis icke vara och man bad, som sagt, om ursäkt för det inträffade.

Till skillnad från Canon, så var man på Siemens uppriktigt ledsen över det som inträffat och jag blev också BEHANDLAD som en MÄNNISKA av Siemens personal.

■ Hur ofta händer det?

Den fråga som kommer automatiskt är: hur ofta händer det att patienter får begagnade produkter från de levererande företagen?

Tyvärr är det ofta så, att en patient som fått ett hjälpmedel är tacksam för den hjälpen och reflekterar kanske inte över om hjälpmedlet är nytt eller begagnat.

Helt klart är, att ett hjälpmedel som kommer direkt från Hjälpmedelcentral kan vara begagnat eftersom det lånas ut till patienten.

Vad jag talar om, är hjälpmedel som *rekvireras* till patienten och *levereras* direkt till denna från *tilverkaren*. Dessa produkter skall naturligtvis vara fabriksnya och Landstinget får också betala fullt pris för produkterna.

Om ett företag levererar en begagnad produkt och tar betalt för en fabriksny, då handlar det om bedrägeri och är en kriminell handling!

Är det en enstaka företeelse, så kan man kanske acceptera. Men är det satt i system, så är det allvarligt och det kan handla om enorma summor som Landstinget luras på varje år.

Har Du som patient fått en begagnad produkt levererad från ett företag, skall Du kontakta Din Hjälpmedelscentral omedelbart!

Inge Hanson

Dagens motto: Även om jag är stum, så är jag inte dum!

Tiden går och vad vi förstått av papprena, är ett år förbi av projekttiden. Det stora arbetet nu är, att få ihop en rapport till Allmänna Arvsfonden.

Jag skall försöka att ge en kort sammanfattning av vad som hänt.

De första tre månaderna gick åt att skaffa arbetsmaterial, lära sig massor om förbundet och kansliets rutiner. Jag inbillar mig att jag lärt mig mycket och även kunnat göra en hel del för förbundet. (En eloge vill jag ge till Elise för hennes fina hjälp och det trots den enorma belastningen hon har).

Mycket tid har lagts ner för att försöka få tag på konsulentkandidater. Dessa har till största delen plockats ut genom de 308 inkomna enkätsvar som förbundet fått. Ca 40 st var aktuella och 12 var på intervju på kansliet. Ett hundratal samtal har ringts.

Den 1/6-88 kom så Lars Dehlén, på halvtid. Lars finns nere i Lundföreningen. Tyvärr lämnade vår projektleddare hastigt projektet och en stor resurs gick förlorad. Vi förlorade nog fotfästet lite, semestertider som det var, vilket gjorde att Lars blev väldigt styvmoderligt behandlad. Helt på egen hand och efter känsla fick han köra igång. Nu i efterhand kan vi konstatera att det gått över förväntan bra.

Vi fortsatte att söka efter konsulenter och den 1/10-88 kunde vi anställa Gull-Britt Mårtensson som konsulentkandidat. En varm, fin kvinna som nu jobbar 75%. Även hon kommer från Lundföreningen. Lite orättvist är det allt. Sydsverige har två fina konsulenter, norra delen har vår Siv, men det som är mitt i mellan har varit utan. Men nu har även mittbiten fått sitt. Efter mycket övertalning har Elof tagit på sig att börja arbeta halvtid som konsulent. Detta gör att han kan hjälpa och stötta den som eventuell kan börja arbeta på Stockholm. (Den mannen gör 48 timmar av dygnets 24. Fråga mig inte hur. Min personliga kommentar).

En bit som Elof gett mig mycket av

är hjälpmedlen. Texttelefonen, MMT 1, Servox, Servox inton och Polycomen. Eftersom det är något som ligger honom väldigt varmt om hjärtat, kan han på ett roligt sätt berätta om de olika apparaterna. Tyvärr, eller kanske tack och lov, är det ett område som utvecklingen går väldigt snabbt inom. Tyvärr säger jag, för att de som har förskrivningsrätten ofta inte hinner med i utvecklingen.

Vid de tillfällen som konsulenterna har varit här på utbildning, har vi också gått igenom de hjälpmedel som finns aktuella just nu. Dom har lärt sig att börja använda dom och vad jag förstått, kunnat hjälpa och råda många om vad som finns idag. Det är svårt att förstå för oss som inte har något talhandikapp vilket fruktansvärt handikapp det ändå är. Därför är det skönt att veta att de flesta logopedställer upp med de hjälpmedel som behövs och inser vilken förlust det är att inte kunna kommunicera, att inte kunna prata med barn, barnbarn och vänner så att de förstår.

En ledsam bit har varit att läsa enkäterna, då ett mycket stort antal anser att dom inte har fått något stöd i sin rehabilitering. Många anser också att dom inte har fått någon rehabilitering alls, ändå är rehabiliteringen och det psykologiska stödet enormt viktigt. Skulle jag få ha ett personligt önskemål (efter vad jag sett, läst och lärt inom sjukvården och förbundet) så är det att man har en typ av team. Teamet skall bestå av läkare, kurator, logoped, dietist och psykolog. Arbetet att förbereda och stötta kan på så sätt sättas in i god tid före operationen. (Där kan konsulenterna också fylla en stor funktion) genom att psykologiskt förbereda en människa på vad som skall ske, tror jag att man vinner mycket.

Det stora behovet av konsulenter som vi mer och mer märker, inbjuder till en önskan att det borde finnas inom varje län. Vi hade nog aldrig kunnat tro, även om misstanken fanns, att behovet var så stort.

En varm hälsning till er alla. Pia

P.S. Lars Dehlén har telefon 040-48 72 02 (säkrast mellan 8—10)
Gull-Britt Mårtensson telefon 040-92 43 43 (säkrast mellan 8—10)
Pia Pries telefon 08-58 53 53 (8—15, lunch 12—13)
HÖR GÄRNA AV ER.

D.S.

Årets budgetproposition är — sett ur handikappsynpunkt — ingen reformbudget. Det är ytterst tunt med reformer på handikappområdet med något glädjande undantag. Sett i förhållande till fjolårets rejäla budgetsatsning på handikappområdet innebär årets budget för oss en mycket svag budget trots ett budgetöverskott, som kan beräknas till 10-talet miljarder.

För oss är den offentliga sektorn viktig eftersom den har till uppgift att svara för den service som ger oss bastrygghet. De signaler om omprövningar av den offentliga sektorn som finns på flera ställen i budgeten oroar oss starkt särskilt om man ställer dem i relation till de uttalanden som nyligen gjorts av framträdande regeringsledamöter och regeringstjänstemän. Vi hade väntat oss kraftfulla förslag i budgeten för att råda bot på den allvarliga personalbristen i hemtjänst och sjukvård men i propositionen finns mycket litet av detta.

Det är inte bara inom den offentliga servicen som omprövningar och försämringar aviseras. Vår oro är också stor inför den diskussion som pågår om transfereringssystemet och socialförsäkringar. Försämringar på det området drabbar oss direkt och skulle leda till ytterligare snedfördelning av välfärden.

Till glädjeämnen i budgeten hör den rejäla satsning som sker på att utveckla och stärka teckenspråket. Vi hälsar med tillfredsställelse de tydliga markeringar av teckenspråkets betydelse som regeringen gör på flera ställe i propositionen och konstaterar att det sker satsningar på fortbildning av lärarna i dövskolorna, utbildning av barn, föräldrar och andra anhöriga till döva i teckenspråk, fler teckenspråklärare, ökad tolkutbildning och mer medel till tolktjänst.

De krav som HCK framfört på en kraftig ökning av det statliga organisationsstödet till handikapporganisationer tillmötesgår inte. I förhållande till redovisade behov av ytterligare minst 25 miljoner sker bara en mycket liten uppräknings av stödet. Organisationernas ekonomiska situation kommer således att fortfarande vara mycket bekymmersam trots de ökade arbetsuppgifter som regeringen och statliga myndigheter förväntar sig att handikappörelsen skall utföra.

Ett annat viktigt krav från HCK är att de sk nolldirektiven för handikapputredningen och andra för oss avgörande utredningar skall slopas. I budgeten finns inga signaler till omprövning av nolldirektiven, vilket innebär att, om regeringen inte är beredd att tillföra nya resurser, olika handikappgrupper kan komma att ställas mot varandra.

Särskilt oroande är nolldirektiven om de ses tillsammans med det förslag om avskaffande av de fria läkemedlen och de fria förbrukningsartiklarna som aviseras i propositionen. Här ställer regeringen direkt olika handikappgrupper mot varandra eftersom försämringarna direkt kopplas till finansieringen av en ny lägre nivå på handikappersättning och införande av ett nytt högkostnadsskydd för sjukresor, helt separat från nuvarande högkostnadsskydd för läkarbesök och läkemedel. HCK avisar helt ett sådant förslag som vi inte bett om. Om prioriteringarna inom offentliga sektorn och genom nolldirektiven sker på samma sätt finns det stor anledning för oss till oro.

Inom arbetsmarknadsområdet borde det funnits utrymme för en stark satsning på att ge handikappade möjligheter till arbete med tanke på den nuvarande arbetsmarknadssituationen med skriande brist på arbetskraft. Här tvingas vi konstatera att sådana ansatser helt saknas och att regeringen i stället försämrar möjligheterna genom att stoppa upp ökningen av antalet lönebidrag. Besparingar på arbetsmarknadsbudgeten innebär istället ökade kostnader på socialförsäkringsområdet.

Fjolårets budget födde förväntningar om att regeringen äntligen efter många år skulle vara beredd till långtgående och långsiktiga åtgärder, dels i form av punktinsatser på handikappområdet men också i form av en övergripande inriktning i syfte att värna den generella välfärdspolitiken och säkerställa en god kvalitet och omfattning av den service som utgör vår bastrygghet.

Trots budgetöverskott och stabil ekonomi blev det inte så. Det är fortfarande långt kvar innan handikappårets stolta krav om full delaktighet och jämlikhet blir verklighet.

Handikappförbundens centralkommitté
Styrelsen

Det kom ett brev...

Trollhättan 9/2-88

ANKOM
1988-12-21

Hej

ANKOM
04 JAN 1989
Brev...Dnr... 230

Vi är en åttonde klass på Petersbergsskolan i Trollhättan. Under två veckor på höstterminen i åtan har vi haft tema "SANT" som arbetsuppgifter. När vi pratade om tobak fick vi besök av 4 stycken laryngektomerade pensionärer från Göteborg. Vi hade ju hört av förra årets åttor att de pratade som robotar och hade ett hål på halsen, så vi var ganska nyfikna. När vi kom in i aulan såg vi fyra farbröder runt 65 år. Han som pratade mest hette Erik Hermansson och han använde ingen röstgenerator utan pratade helt "vänligt". Han berättade om att det nästan var onormalt om man som kille när de var unga inte rökte. Alla saft helt blixtsilla och tyst som det inte precis brukar vara när alla åttor är i aulan samtidigt.

Han berättade också om hur de duschade, åt, talade mm. Vi tror att det inte bara var vår klass som var fascinerade av dessa människor som levt ett hårt liv utan att kunna

bada, vara ute i bläst och snö. Inte kunna arbeta och förtidspensionerade vid tidig ålder. Alla vi i klass 8d och resten av åttorna här på Petersberg är överens om att dessa personer och alla andra laryngektomerade är värda en stor applåd och mycket lycka i livet.

Situationen på vår skola är att det är ett 50-tal ungdomar mellan 13 och 16 år som röker dagligen.

Så här sa en rökande tjej i åtan efter samlingen i aulan.

- Det hjälpte inte mej, men det kan nog hjälpa många andra som inte har börjat röka. Vi vet att många efter detta åtminstone försökte sluta röka.

Så vi tackar dessa personer och hoppas att de förstår och är glada för att de nog räddat i alla fall några ungdomar här i Trollhättan från att ~~starta~~ börja röka och därav kanske tagit bort risken för strupcancer. Till sist vill vi säga till alla vuxna som röker, sluta röka. I alla fall i andras närvaro. Passiv rökning är minst lika farligt som aktiv rökning.

Hej då och
våra hälsningar
från Petersbergsskolan
i Trollhättan

Glossektomerad:

Det går att variera matsedeln

— Vad ska jag äta till middag idag?
Det är en fråga som vi alla ställs inför, men dessvärre inte alltid direkt kan besvara.
Särskilt svårt är det att variera sin mat, när man inte kan använda sig av hela utbudet av livsmedel.

De som har genomgått operation(er) i munhåla, svalg, mat- eller luftstrupe drabbas inte sällan av stora svårigheter att tugga och/eller svälja föda. Det kan betyda att man livet ut är hänvisad till enbart flytande och mycket finpasserad kost. Dessutom kan slemhinnorna i mun och svalj vara känsliga, vilket gör att komponenter i maten som starka kryddor och ättika inte kan användas.

Själva intagandet av måltiden kan också vara omständlig. Rengöring av munnen före och efter måltiden, vara tvungen att använda sig av en speciell sväljningsteknik, undvika att prata under måltiden. Det är några exempel.
Både fantasi och mycket träning fordras således för att kunna genomföra själva ätproceduren. Det vore därför värdefullt om läsarnas egna er-

farenheter kunde återges i denna tidning. Ni som vill dela med er av era kunskaper, kontakta redaktionen!

Matsedeln som här presenteras innehåller maträtter med varierande konsistens. Alla är dock lättuggade. De är baserade på en rad olika råvaror, för att variationen av kosten skall bli så stor som möjligt. En del av måltiderna är enkla att tillaga, andra kräver lite större arbetsinsats. Det matfett som nästan genomgående anges i recepten är margarin. Ur näringssynpunkt är det bra att då använda flytande margarin (Solo, Viggör) eller bordsmargarin (t ex Flora, Bords-Eve). Dessa matfetter är rika på felomättat fett som, i motsats till mättat fett, INTE höjer kolesterolhalten i blodet. Därmed bidrar fleromättat fett, som även finns i fet fisk och vegetabiliska oljor (olivolja undantaget), till att minska risken för åderförfettning.

Hoppas att denna matsedel kan ge inspiration till att komma på andra maträtter. Det är alltid bra att planera sin mat några dagar framåt. Då vinner man både tid och pengar.

Marie-Louise Söderberg

Veckomatsedel för lunch och middag

MÅNDAG

Lunch:

Grönsakssoppa med brödtärningar
Bärsoppa

Middag:

Kyckliinglever à la Orange

TISDAG

Lunch:

Fransk omelett med riven ost och
tomat

Middag:

Spensatsoppa med frikadeller
Ostkaka med sylt eller tinade bär

ONSDAG

Lunch:

Jordärtskockssoppa
Risgrynspudding med sylt eller saft-
sås

Middag:

Festlig fiskrätt

TORSDAG

Lunch:

Sparrissoppa
Mannagrynspudding med sylt eller
saftsås

Middag:

Lapskojs med inlagda rödbetor

FREDAG

Lunch:

Fiskbullssoppa

Middag:

Spagetti med Ratatouille

LÖRDAG

Lunch:

Tomatsoppa
Ris à la Malta med saft- eller aprikos-
sås

Middag:

Skinklåda med stuvad grönkål

SÖNDAG

Lunch:

Köttssoppa med brödtärningar
Fruktssoppa

Middag:

Fisktimbal med champinjonsås

Recept

Köttssoppa/grönsaks- soppa med brödtär- ningar (1 port)

1 burk (135 g) kött- eller
grönsakspuré (barnmat)
1 dl utspädd buljong
1 dl standardmjölk
2 msk majsvälling

Värm kött- eller grönsaks-
purén med buljongen. Vis-
pa ut vällingpulvret i mjöl-
ken och tillsätt denna
blandning under omröring.
Hetta upp soppan. Skär en
skiva mjukt bröd i tärningar
och lägg dem i soppan.

Fruktssoppa (1 port)

1/2 hg torkad frukt
2 1/2 dl vatten
1/2—1 msk socker
1 bit kanel
1 tsk potatismjöl

Skölj frukten och blötlägg
den i vatten några timmar.
Koka frukten mjuk i samma
vatten med socker och kan-
nel. Tag upp frukten och
mixa den. Smaka av sop-
pan och red den med pota-
tismjölet utfört i lite kallt
vatten. Låt den få ett upp-
kok. Lägg den mixade fruk-
ten i en skål och slå soppan
över den.

Bärsoppa (1 port)

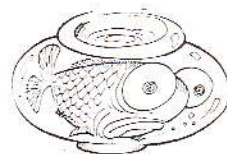
Puré av bär, ca 200 g eller
1 1/2—2 dl
1 1/4 dl vatten
(2 tsk socker)
1 tsk potatismjöl

Blanda bärpurén, (sockret)
och vattnet. Rör ut pota-
tismjölet i lite kallt vatten
och blanda denna redning
med den utspädda purén.
Låt soppan få ett uppkok.

Fiskbullssoppa (4 port)

Fiskbullar i buljong, ca
375 g
1 gul lök
2 krossade vitlöksklyftor
2 msk olja
1 liter fiskbuljong på två
tärningar
1/2 burk krossade tomater
2 dl torrt vitt vin
1 burk brytböner (ca 150 g)
1/2—1 tsk salt, vitpepper

Skär löken och kör den i
mixern. Fräs den tillsam-
mans med vitlöken i oljan.
Mixa börnorna och tillsätt
dem tillsammans med fisk-
buljongen, de krossade to-
materna och vinet. Salta
och peppra. Blanda ner

fiskbullarna och värm sop-
pan ordentligt, så att även
fiskbullarna blir varma.

Jordärtskockssoppa, sparrissoppa, tomat- soppa

Tillred soppan enligt anvis-
ning på förpackningen. Rör
i en äggula efter det att
soppan har hettats upp.

Spenatsoppa (4 port)

400 g djupfryst hackad spenat

1—2 msk margarin
3 msk vetemjöl
8—9 dl grönsaksbuljong
på två tärningar
1—2 dl mjölk eller grädde
ca 1 tsk salt
malen muskot eller vitlökspulver

Tina spenaten på svag värme i en kastrull. Gör en bottenredning av matfett och mjöl, späd med vätskan. Blanda i spenaten och låt koka i ca 5 min. Smaksätt med salt och muskot eller vitlök.

Frikadeller (4 port)

2 hg kalvfärs
1 msk ströbröd
1 dl mjölk
1/2 tsk salt
peppar
1 tsk potatismjöl

Låt ströbrödet svälla i mjölken. Arbeta färsen med kryddorna och potatismjölet. Tillsätt ströbrödsblandningen. Forma färsen till små bullar. Koka i dem i saltat vatten 6—8 min.

Risgrynspudding (4 port)

1 msk margarin
3 dl vatten
1 1/2 dl rundkornigt ris
7 dl mjölk
1 msk socker
1/2 tsk salt
1/2 russin
rivet skal av 1/2 citron
1 ägg

Smält smöret i en tjockbottnad gryta. Häll på vattnet och låt det koka upp. Lägg i riset och låt koka på svag värme tills vattnet nästan kokat in (10—15 min). Späd med mjölken. Koka gröten långsamt under lock tills grynen är mjuka (ca 45 min). Rör då och då i gröten. Tillsätt det uppvispade ägget och därefter russin, socker, salt och rivet citronskal. Häll smeten i en smord form. Grädda i 200 graders ugnsvärme drygt 30 min. Servera med sylt eller saftsås.

Ris à la Malta (4 port)

1 1/2 dl långkornigt ris
3—4 dl vatten eller
ca 5 dl kall risgrynsgrot
2 dl vispgrädde
1 msk socker
2 tsk vanillinsocker

Koka riseet i ca 25 min och låt det kallna. Eller använd kall risgrynsgrot. Vispa grädden och blanda den med det kalla riset eller gröten. Smaksätt med socker och vanillinsocker. Serveras med saft- eller aprikossås.

Mannagrynspudding (4—5 port)

1 msk margarin
1 liter mjölk eller
7 dl mjölk och 3 dl vatten
2 dl mannagryn
1/2 tsk salt
1 msk socker
rivet citronskal eller
syltade apelsinskal
2 msk russin
1 ägg

Koka upp vätskan. Vispa i mannagrynen och låt koka långsamt i 5 min. Smaksätt gröten. Sätt till russinen och det uppvispade ägget. Häll blandningen i en smord ugnsfast form och grädda i 200° i 30 min. Servera med sylt eller saftsås.

Fransk omelett med riven ost och tomat (1 port)

2 ägg
1 krm salt
2 msk vatten
1 msk margarin
1/2 dl riven ost
1 skållad tomat

Smält margarinet i en stekpanna och vispa under tiden upp äggen tillsammans med vattnet och saltet. Häll i smeten i stekpannan och sänk värmen. Rör lite lätt i omeletten med en gaffel. Lägg den rivna osten och den skållade och hackade tomaten på en halvan av omeletten. Vik över den andra halvan.

Skinklåda med stuvad grönkål (4 port)

1 gul lök (ca 1 hg)
1 1/2 hg rökt skinka
1 msk maragarin
4 dl mjölk
1 msk vetemjöl
(2 tomater)
3 ägg
1/2 tsk salt

Sätt ugnen på 200°. Rör ut mjölet i lite av mjölken i en kastrull. Slå i resten av mjölken och koka upp under omrörning. Hacka löken och skär skinkan i småbitar. Finfördela ev ytterli-

gare med hjälp av matberedaren. Fräs denna blandning i en stekpanna och lägg det därefter i en smord (ej för vid) ugnssäker form. Täck ev med hackade tomater utan skal. Vispa äggen och blanda dem med den avsvalnade mjölken. Tillsätt salt. Häll smeten i formen och grädda i mitten av ugnen ca 25 min.

Stuvad grönkål

ca 4 hg hackad djupfryst grönkål
1—1 1/2 msk vetemjöl
3/4—1 dl mjölk
(1 msk margarin)
1/2 tsk salt, 1/2 krm vitpeppar (muskotnöt eller vitlökspulver)

Tina grönkålen i en kastrull på svag värme under lock. Vispa ut mjölet i mjölken och blanda ner i grönkålen. Låt koka i ca 3 min. Tillsätt ev lite maragarin och smaksätt med salt och kryddor.

Lapskojs

Rimrad oxbringa¹ eller köttrester²
1 kg potatis
1 liten gul lök
buljong
salt
vit- och kryddpeppar

1) Koka upp oxbringan och skumma väl. Låt den sedan koka på svag värme i 2—3 timmar. Skär den sedan i små bitar.

2) skär köttet i små bitar.

Skala och skiva potatisen och löken. Koka potatis, lök och kött i bljongen tills potatisen har mjuknat. Häll över i mixer eller matberedare och mixa. (Fyll ej skålarna till mer än 3/4!) Häll tillbaks blandningen i kastrullen. Salta, peppra och späd med buljongen till lagom konsistens. Serveras med inlagda rödbetor, skivade eller passerade.

Spagetti med Ratatouille (4—5 port)

300—400 g gurka eller squash
(1/2 palsternacka eller selleri)
2 burkar krossade tomater (à 400 g)
2 paprikor
2 krossade vitlöksklyftor
1/2 lagerblad
1 msk olja
1 msk pressad citron

1 tsk salt
1 krm svartpeppar
finhackad persilja

Rensa och skär grönsakerna i små bitar. Häll oljan i en gryta och lägg i grönsakerna, vitlöken och lagerbladet. Koka under lock på svag värme 30—40 min. Tillsätt den pressade citronen, saltet och kryddorna. Om en slätare konsistens önskas: Häll grönsaksblandningen i en mixer eller matberedare. (Bara halva mängden åt gången!). Servera med kokt spagetti.

Festlig fiskrätt (4 port)

400 g filé av spätta, torsk eller kolja
1 ägg
salt och peppar
1 1/2 msk chilisås
1/2 msk tomatpuré
3 msk creme fraiche
2 msk hackad dill
1/2—1 dl fiskbuljong eller vitt vin

Mixa hälften av fisken tillsammans med ägget. Blanda ner chilisås, tomatpuré, creme fraiche och dill. Bred färsen över resten av fiskfilen (som först skall saltas, peppras och läggas i en smord ugnssäker form). Tillsätt försiktigt buljongen eller vinet. Grädda i 200—225° ca 20 min. Serveras med kokt potatis eller potatismos.

Champinjonsås

ca 200 g champinjoner
2 msk margarin
2 msk vetemjöl
ca 4 dl kaffegrädde
1 tsk salt
vitpeppar

Skär champinjonerna i bitar och finfördela dem med kniv i matberedaren eller mixern. Blanda i övriga ingredienser och mixa. Skrapa ner blandningen i en kastrull. Låt koka i 3—4 min under omrörning. Smaka av. Serveras med kokt potatis och smörfräst bladspenat.

Gävle

Tisdagen den 7 februari höll Gävleföreningen sitt årsmöte. Till ny styrelse valdes:

Ordförande	Siv Baglien
Sekreterare	Karin Söderberg
Kassör	Britta Larsson
Ledamot	Erik Larsson
Ledamot	Erik Östberg
Ledamot	Leif Englund (vice ordförande)
Ledamot	Astrid Östberg

Laryngförbundets styrelse önskar Gävleföreningens nya styrelse lycka till i sitt fortsatta arbete.

GOD JUL

och Gott-nytt-års-hälsning i efterskott från Inga-Lill Östberg i Vara, som inte kom med bland hälsningarna i Lary 4/88.

Fisktimbal med champinjonsås (4—5 port)

400 g färsk eller djupfryst torskfilé
1 1/2 tsk salt
1 krm vitpeppar
1 msk vetemjöl
3 ägg
3 dl vispgräddade rumsvarm
1 1/4 mjölk

Redskap: Matberedare, mixer eller köttkvarn. I en liten matberedare eller mixer kan bara halva satsen åt gången köras. I en köttkvarn mals fisken två gånger och därefter blandas övriga ingredienser i (enligt nedan).

Skär fisken i mindre bitar. Om matberedare eller mixer, lägg den skurna fisken i blandskålen tillsammans med salt, peppar, ägg och mjöl. Sätt igång maskinen och späd samtidigt med grädden och mjölken. Kör maskine drygt en minut, tills smeten blir slät och porös. Om köttkvarn, mal den skurna fisken två gånger och blanda därefter ihop ingredienserna enligt ovan.

Lägg färsen i en smord och bröad form (tex en sockerkaks- eller brödförm som rymmer ca 1 1/2 liter). Släta

till ytan och täck med aluminiumfolie. Grädda i 175° ugnsvärme i nedre delen av ugnen ca 1 timme. Låt formen stå 5—10 min innan den stjälpas upp.

Kycklinglever à la Orange (4 port)

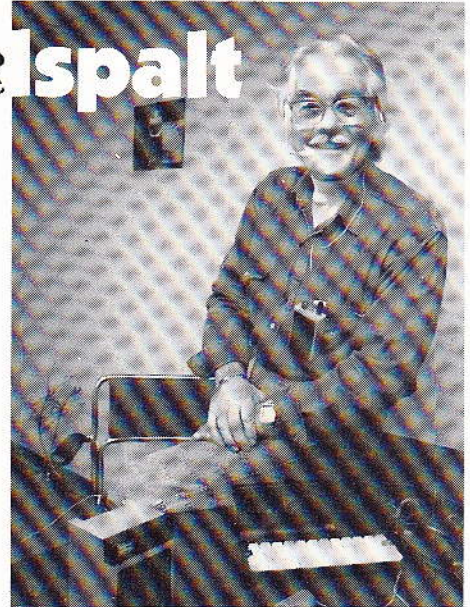
1 pkt djupfryst kycklinglever (ca 3 hg)
1—2 msk margarin
1 msk finhackad gul lök
150 g champinjoner (som mixas)
3 dl kaffegräddade soya
1 tsk salt, 1 krm vitpeppar, 1 krm paprikapulver
1 apelsin
finhackad persilja

Låt levern tina något. Skär den i småbitar. Bryn den i margarin. Tillsätt löken och de mixade champinjoner. Låt alltsammans frasa i några minuter. Krydda. Späd med grädden litet i sänder och tillsätt saften av halva apelsinen. Låt koka i ca 8 min. Smaksätt med soya. Garnera med persiljan och ev också med resten av apelsinen skuren i tunna skivor. Serveras med pressad potatis eller ris.

Hjälpmedelspalt

Med den snabba utvecklingen inom elektroniken, med chips, halvledare m m finns det stora utvecklingsmöjligheter för talskadade. Ett stort steg har tagits inom ljudområdet. TV finns tex idag med stereoljud och är på stor frammarsch. Den video som var modern igår är antik idag. Nu skall det vara en super video med extra skärpa i bilden och ljudet skall vara i stereo. Med den stora utvecklingen inom dessa två områden finns det möjligheter att konstruera små kompletta talförstärkare med mycket bra ljud och kapacitet. Med hjälp av talförstärkaren, som på ett enkelt sätt kan anbringas på telefonen, kan den absolut svagaste röst, blott en svag viskning, bli ett bra tal.

Den som inte har något matstrups-tal utan använder röstgenerator skall inte misströsta. Undersök-

ningar skall påbörjas om nya vägar för att förbättra ljudet och ett mera nyanserat, melodiskt tal.

■ En ny generation Stom-vent

Jag har haft förmånen att hos Gi-beck Respiration, tillsammans med produktchef Hans Lambert, assistent Birgitta Henriksson samt produktionschefen Ragnar Granum, medverka och påverka utformningen av nya Stom-vent.

Prototypen tas fram för utprovning sedan tillverkas ett mindre antal för att testas av medlemmar. Efter utvärdering av testet sammanställs ett testprotokoll. OBS! Provserien är handgjord så utseendet kanske inte är perfekt, men anläggningsytorna är de rätta och det är ju det som är avsikten.

Därefter skall nytt material anskaffas, maskiner byggas om så någon gång vid årsskiftet kan produktionen köras igång. Så ha tålamod Stom-vent-brukare utveckling pågår.

Två typer av Stom-vent för medlemmar med talventil är under utformning och kommer att gå ut på test.

Nya våtserverter utprovas med bl a ny förpackning.

Finsktalande?

Ta gärna kontakt med Lilly o Levi Wahlström
Husarvägen 2, 2 tr
194 35 Upplands-Väsby
Telefon 0760-328 69

Fel information i broschyr för handikappade

Lita inte på uppgifterna i Riksförsäkringsverkets broschyr "DET HÄNDER ANDRA MEN INTE MIG"!

I avsnittet om olika stödformer (sidorna 12—16) är nästan samtliga uppgifter om var stödet sökes HELT FELAKTIGA och skapar förvirring och onödigt arbete för den sökande.

Och är inte uppgiften fel, så är hänvisningen oklar. Eller vad sägs om en hänvisning som "Söks hos hemortskommunen".

Men VILKEN MYNDIGHET som man skall söka hos, det sägs inte.

När det gäller Färdtjänsten, så anges bara Hemortskommunen. Men är det hos det lokala bussbolaget, hos taxi, hos polisen, hos SJ — eller VAR?

Rätt uppgift skall naturligtvis vara Socialkontor eller Landstinget.

Helt fel är uppgiften om var man söker Parkeringstillstånd. Här anges att det är hos polisen, men rätt svar är Lokala trafiknämnden.

Den dummaste (jag hittar ingen mildare beskrivning) hänvisningen gäller var man söker rabatt på resor med tåg och flyg. I broschyren hänvisas till "Där biljett kan köpas"?

När det gäller rabatt på järnvägsresor för den som har förtidspension, sjukbidrag eller handikappersättning, så söker man Pensionärsrabatt hos Försäkringskassan. Flygbiljetter sökes hos handikapporganisationen eller flygbolaget — och INTE "där biljett kan köpas" — dvs i biljettkassan!

Det som är mest skrämmande med denna broschyr — som har nummer FKF 4371 — är att "materialet vänder sig i första hand till dig som arbetar som utredningsassistent/handläggare vid försäkringskassan." (Citat: baksidetext)

Med andra ord: detta är en broschyr som skall hjälpa försäkringskassans personal att hjälpa oss handikappade!

Det är alltså inte så underligt att vi får konstiga och missvisande besked ibland av försäkringskassan, när dess personal fått sådan här tafflig och slarvig information från Riksförsäkringsverket!

Skärpning är det minsta man kan be om!

Inge Hanson

**NOTERA:
ANPASSNINGSKURS
STENSUND
12—16 juni 1989.**

En spelman har lämnat oss!

Vi träffades på Madeira. Mitt på golvet i matsalen på hotell Estrelisia, stod vi rådvilla för ingen ville sitta vid ett bord en bit ute på golvet. Vi presenterade oss och slog oss ner för att inta vår första måltid. Vi var ute på en rekreationsresa på två veckor, anordnad av dåvarande R.L.E. Den sk personkemin stämde direkt. Helge med fru Elsa, min fru och jag hade två oförglömligt underba-

Internationellt

På Vestlia Höjfellshotell, i Geilo, samlades våra vänner i Norge till sin adertonde kurs för laryngektomerade. I den dokumentation som har blivit oss tillsänt ser man att ett stort antal föredragshållare har funnits med. Rapporter från de avdelningar som finns i Norge, från syd till nord. Inte att förglömma Kjell E. Damsleths välkomsttal, där han bl a nämner kursens minst två väsentliga mål: information om vårt handikapp och förbättrade socialkontakter mellan oss. Ett utförligare reportage om Geilokursen hoppas vi få med i nästa LARY.

Geilo är en mycket vacker sportort som ligger halvvägs mellan Oslo och Bergen, det kan jag intyga efter att ha besökt stället under semestern för två år sedan. Det är bl a ett av Göteborgs och västkustens närmaste skidparadis.

I början av oktober 1989 firar Schweiziska förbundet sitt 25-årsjubileum.

Om Du reser till USA eller Canada finns adresser till motsvarande förbund, på vårt kansli och samtliga Europeiska förbund så klart.

Filmtajm

Lördagen den 11/2 spelades första hjälpen-filmen in på kansliet. Jag åkte dit, för att titta så att dom "skötte sig". Det var en fantastisk upplevelse. Ett virrvarr av kablar, lampor, stativ, fotograf, ljus- och ljudtekniker. Medverkande, åskådare och inte att förglömma VÄRME. Fast jag måste säga att med den proffsighet som dom arbetade med, så kan filmen bara bli bra.

Pia

ra veckor tillsammans. Sedan höll vi kontakt genom åren.

Under ett antal år innehade Helge en hel del olika förtroendeuppdrag inom Stockholmsföreningen, bl a som sekreterare. Helge blev hedersmedlem i Stockholmsföreningen 1987.

Men det största och ljusaste minnet av Helge är som spelman. På föreningsmöten kom Helge med sina spelmän och bjöd på underhållning. På ett mycket varmt och mjukt sätt, spred han glädje med sin fiol. Som underhållare gjorde Helge med sitt spelmanslag, på den Nordiska kongressen, storsuccé. C.E.L.s' ordförande från Tyskland och vice ordförande från Schweiz berättar ännu idag om den fina underhållningen.

På sin fritid målade han tavlor, en del av hans verk finns i det Sundinska hemmet. Det var Helge som bl a gjorde layout till R.L.E.s' verksamhetsberättelse för 1986—1987.

Att han var en gastronom kanske alla inte visste. Något som han tyckte mycket om var fjällröding. Vi skulle avnjuta en sådan middag hemma hos Helge men hans sjukdomstillstånd förändrades snabbt och han fick inte åka hem den uppgjorda helgen. Därför förberedde vi måltiden och åkte till sjukhuset och bjöd Helge på hans efterlängta fjällröding.

Huddinge sjukhus ställde upp med hjälp och var mycket tillmötesgående. Yngste sonen Lennart med fru, Helges Elsa, min fru och jag åt en mycket god och stämningsfull middag med Helge. Ingen av oss anade då, att ett dygn senare skulle Helge falla i koma och två dygn senare lämna oss.

Helge kommer alltid att finnas hos oss i våra hjärtan.

Ett stort tack vill vi rikta till Huddinge Sjukhus och avd R74 för deras fina och varma sätt att ställa upp för oss.

Linnea och Elof

Linköping

Den nästan vårvarma tisdagen den 7 februari samlades vi, ett 25-tal medlemmar, till stadgeenligt årsmöte.

Dagordningen med sina många men som vanligt väl förberedda punkter avklarades i samförståndets och positivitetens tecken. En liten mollton fanns dock, vår Ann-Britt Eriksson, hade på det bestämdaste av sagt sig återval som ordförande.

Som väl var kunde valberedningen presentera förslag till värdig efterträdare nämligen Nils Björk, och beslöt årsmötet med aklamation att utse Nils till ny ordförande. Beslut fattades också om att utöka antalet ordinarie styrelseledamöter från 5 till 7.

Av övriga beslut som fattades må här endast nämnas det viktigaste, nämligen namnbyte. I fortsättningen heter vi LINKÖPINGS LARYNGFÖRENING.

Förhandlingarna avslutades med att Ann-Britt avtackades med gåva och blommor, som en liten erkänsla för det mångåriga, hängivna och framgångsrika arbetet som styrelseordförande. Mötet uttryckte sin uppskattning av att få henne kvar som styrelseledamot.

Efter det formella, avslutande klubbslaget intogs gemensam lunch och fick vi därefter som avslutning på dagen lyssna till ett föredrag av docent Lita Tibbling från R.I.L. Ämnet var sväljprocessen och sväljproblem. Vi fick en högklassig och intressant information av en mycket engagerad, trevlig och medryckande föredragshållare.

Sign. SHP

Vår styrelse har följande utseende:

Ordförande	Nils Björk
Sekreterare	Rune Pettersson
Kassör	Bertil Johansson
Ledamot	Ann-Britt Eriksson (Vice ordförande)
Ledamot	Karin Pettersson (Korresponderande sekreterare)
Studieansvarig	Inge Andersson
Suppleant	Lars Gunnar Adolfsson
Led. Suppl	Eva Aspling
Revisor	Kristina Danbolt
Revisor	Birgitta Rosing-Gustavsson
Revisor suppl.	Lisa Alsén-Björneke

Laryngförbundets styrelse önskar Linköpings Laryngförenings nya styrelse lycka till i sitt fortsatta arbete.

HANDIKAPPMÄSSA

Handikapp 89 kommer till ett nytt stort kundområde. Till Arcus Luleåmässan, som har öppnat en ny stor marknad för tillverkare och säljare i Norden. Handikapp 89 genomförs 19–21 september i den stora Arcushallen, en av landets största i sitt slag: 12000 kvm under ett tak.

Hälsan beroende av miljön

Det handlar om makt — makt över vår hälsa och miljöförstöring som orsakar våra sjukdomar.

Klyftan mellan samhällsklasserna ökar, trots att det är 1989. Arbetarna är som tidigare värst drabbade av de stora folksjukdomarna.

Det kommersiella "hjälsoutbudet" vänder sig till den enskildamänniskan. Det är individen som uppmanas yoga eller jogga, baka morotskakor, ta en vit vecka eller sluta röka. Ur detta kan man också utläsa idén att det är den enskilde som bestämmer över sin hälsosituation — det är han eller hon som har ansvar för sin hälsa. Men det är bara en del av sanningen. Orsakerna finns kanske framförallt i tex arbetsmiljön och miljöutsläppen.

ABF har framställt en bok, ett studiematerial som handlar om dessa frågor. Boken är ett resultat av samarbete mellan ABF och institutionen för socialmedicin, Karolinska institutet med bidragande insatser från MOTPOL — Förening för sjukvårdsdebatt. Social-, yrkes- och miljömedicinsk expertis står bakom materialet.

Mikrofonen:

Enkel lösning

Var skall man göra av mikrofonen när man inte använder den?

Den frågan gäller den lilla handmikrofonen till talförstärkaren som jag nyligen fick som hjälpmedel.

Mikrofonen är liten till formatet och rymms lätt i kavaj- eller kappfickan. Problemet är bara, att det är ett känsligt instrument och hur noggrann man än är, så finns det alltid dammpartiklar i en ficka, som lätt kan komma in i mikrofonen och skada den.

Tyvärr levereras mikrofonen "öppet" utan skydd, medan själva förstärkaren förvaras i en läderväska som hängs om halsen.

Det hade, tycker man, varit lätt att göra en liten extra ficka för mikrofonen på väskan. Men i väntan på att den idén skall slå igenom hos tillverkaren, löste jag själv problemet: på apoteket köpte jag en vanlig fingertuta i skinn (pris cirka 6 kronor) i vilken jag stoppade mikrofonen. Paketet förvaras jag i fickan, utan risk för att det skall komma in damm i den känsliga mikrofonen.

Har du själv några liknande lösningar på problem, så hör av dig till tidningen.

I.H.

**Kom ihåg:
Konsulentsekreterarens
Telefonnummer
08-58 53 33**

Stom-Vent[®]

Den magiska pappersrullen som kan höja din livskvalitet.

Du kan slippa ...

- infektioner och förkylningar
- rubbad nattsömn
- besvärande hostattacker

...och därmed höja ditt sociala självförtroende.

Stom-Vent är en genialisk liten fuktvärmväxlare som ger en riktigt tempererad och befuktad inandningsluft för laryngektomerade. Om du har frågor eller kanske vill göra ett försök att höja din livskvalitet, så kan du ringa/skriva till oss på Gibeck Sverige för information eller prover.

Gibeck Sverige⁺

Gibeck Sverige AB, Box 718, 194 27 Upplands Väsby. Telefon 0760-860 65.